

КРУГЛИЙ СТІЛ

«Принцип концентрації розгляду в межах справи про банкрутство всіх спорів, стороною в яких є боржник»

**ІНСТИТУТ КОНЦЕНТРАЦІЇ СПРАВ:
доктрина, теорія, практика, закон**

*Павло ПРИГУЗА –
кандидат юридичних наук,
суддя Господарського суду Херсонської області*

КОНКУРСНЕ ПРАВО, КОНКУРСНИЙ ПРОЦЕС

Конкуруючими правами, серед інших, є такі:

1) Право боржника:

- *право отримати захист від кредиторів* через застосування правових інструментів неспроможності, відновлення платоспроможності;
- *право оголосити себе банкрутом*, що обумовлює прощення (списання, погашення) боргу перед кредитором частково або повністю, що виправдовується ненавмисним (випадковим) банкрутством;

2) **Право кредитора** – повернути суми кредиту, обумовлені виправданим підприємницьким ризиком.

Генеza норм права, що об'єднані для захисту прав боржника, кредиторів

В правовій доктрині ринкової економіки України (від ідеї права, наукових досліджень до втілення в законі):

- **Початок 1992:** інститут банкрутства; розпорядження майном банкрута; прощення (**списання**) боргу;
- **Розвиток 1999:** інститути арбітражного управління майном боржника-суб'єкта підприємництва; відновлення платоспроможності/банкрутства; визнання недійсними угод боржника; субсидіарна відповідальність за умисне банкрутство; прощення (**погашення**) боргу;
- **Розвиток 2011-2019-2023:** комплекс правових інститутів арбітражного управління майном боржника – юридичної та фізичної особи (валютні боржники); відновлення платоспроможності/реструктуризації; банкрутства/реалізації; визнання недійсними угод боржника; субсидіарна відповідальність за умисне банкрутство та за шкоду; солідарна відповідальність за приховування банкрутства при загрозі неплатоспроможності; прощення (погашення) боргу.

КОНЦЕНТРАЦІЯ СПРАВ - ІНСТИТУТ КОНКУРСНОГО ПРАВА

У науковій і навчальній літературі **принципи** характеризують як найбільш загальні вимоги, що ставляться до суспільних відносин та їх учасників, а також як вихідні **керівні засади**. Якщо принцип закріплений у нормі права – він вважається галузевим або принципом правового інституту.

Інститут права є першим рівнем поєднання правових норм. Це уособлена група правових норм, які регулюють однорідні суспільні відносини конкретного виду. Характеризується тим, що: -регулює окрему ділянку відносин; -є складовою частиною однієї або декількох галузей права; -є логічно замкнутою, виокремленою сукупністю норм, функціонує автономно в межах галузі права.

У справі про банкрутство **сконцентровано** розгляд усіх питань як майнового так і немайнового характеру, що впливають з господарської діяльності банкрута і щодо яких виникають спори під час провадження у справі:

- ст. 7** (всі майнові спори, стороною в яких є боржник; спори з позовними вимогами до боржника; спори щодо інших вимог до боржника);
- ст. 42** (недійсність правочинів або спростування майнових дій, що порушили права боржника або кредиторів);
- ч. 6 ст. 34** (покладання солідарної відповідальності за незадоволення вимог кредиторів на органи управління боржника);
- ч. 5. ст. 42** (покладання субсидіарної відповідальності за збитки боржнику діями осіб, які вчинили, погодили правочини або вчинили майнові дії боржника);
- ч. 2 ст. 61** (покладання субсидіарної відповідальності за зобов'язаннями банкрута осіб, винних у доведенні до банкрутства).

Висновок: Поєднання (**концентрація**) в КУзПБ правових норм, що регулюють умови і порядок розв'язання спорів за участю боржника/банкрута, є – **ІНСТИТУТОМ ПРАВА / ПРОЦЕСУ**.

ЗАВДАННЯ та ПРИНЦИПИ ІНСТИТУТУ КОНЦЕНТРАЦІЇ Зіткнення інтересів учасників справи «у межах справи».

- **Вирішення судом спорів, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності боржника з метою ефективного захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав і законних інтересів боржника, кредиторів і держави.**
- **Розмежування учасників справи про банкрутство з учасниками (сторонами) “усіх інших” справ, що розглядаються “у межах цієї справи”.**
- **Забезпечення учасникам справи про банкрутство (кредиторів) можливості участі у цій справі.**
- **Своєчасності вирішення спорів з дотримання процесуальної економії (розумність строків).**
- **Належності та ефективності способів захисту прав та інтересів сторін.**
- **Судового контролю і кредиторського нагляду за чесним веденням бізнесу і виходом з ринку.**
- **Неприпустимості зловживання корпоративним щитом.**
- **Неприпустимості зловживання процесуальними правами.**
- **Відповідальності за приховування банкрутства та доведення до банкрутства.**
- **Здійснення всієї повноти дій, спрямованих на виявлення та повернення активів боржника.**
- **Справедливості та неупередженості.**

ЗАВДАННЯ та ПРИНЦИПИ ІНСТИТУТУ КОНЦЕНТРАЦІЇ

«У МЕЖАХ СПРАВИ»

Межі справи про банкрутство починаються з дати виникнення грошового зобов'язання боржника (підозрілий період).

Межі справи про банкрутство закінчуються відновленням справедливості.

Тому – в зазначених “межах” розглядаються “усі” питання діяльності боржника, що викликають сумніви у їх правомірності (підозри у фродаторності), учасників відносин щодо прав або обов'язків яких існує спір.

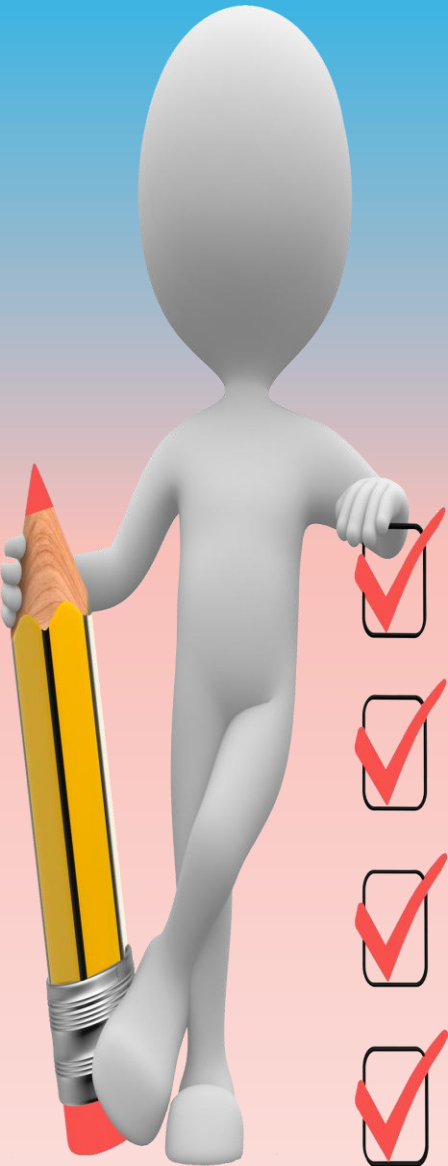

У «МЕЖАХ СПРАВИ» розглядаються:

Перше. Власне справа про банкрутство (неплатоспроможність). Заява приймається до розгляду у підготовче засідання, в якому вирішується питання про відкриття справи.

Друге. Справи, які формують склад учасників основної справи і розглядаються при вирішенні питань провадження у самій справі про банкрутство (неплатоспроможність) без відкриття нового провадження: заяви кредиторів з грошовими вимогами до боржника; скарги на дії арбітражного керуючого; заяви про затвердження або відмову у затвердженні плану санації; розгляд заяв про порушення органами управління боржника вимог ч. 6 ст. 34 КУзПБ; вирішення питання про покладання на осіб, що входять до органів управління, солідарної та субсидіарної відповідальності за приховування банкрутства та шкоду, завдану угодами; субсидіарної відповідальності за доведення до банкрутства тощо.

Третє. Вирішення усіх спорів, що виникають в межах цієї справи про банкрутство, стороною в яких є боржник. Перелік категорій таких спорів (справ) не обмежується законодавцем, є не визначеним. Для розгляду цих спорів (заяв, позовних заяв) застосовуються загальні норми і правила, визначені ГПК України, - прийняття до розгляду з відкриттям справи відокремленого провадження.

РОЗМЕЖУВАННЯ СПРАВ та СТОРІН «У МЕЖАХ СПРАВИ»

Розмежування справ і сторін є виправданим, оскільки справи відокремленого позовного провадження мають різний суб`єктний склад сторін спору, предмети і підстави позову, розглядаються та вирішуються судом із застосуванням інструментарію позовного провадження,

на відміну від порядку розгляду заяв, скарг і клопотань в основній справі про банкрутство...

(правова позиція Верховного Суду у складі колегії суддів палати для розгляду справ про банкрутство Касаційного господарського суду, викладена у постанові від 15.02.2021 у справі №910/11664/20, постанові ВС КГС від 26.04.2023 у справі №914/2441/15(914/841/22).

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

